

De raad van de gemeente Renkum; gelet op artikel 15, derde lid, van de Gemeentewet;

besluit

vast te stellen de "**Gedragcode integriteit raads- en commissieleden van de gemeente Renkum 2018**".

Artikel 1 - Algemene bepalingen

1. Onder volksvertegenwoordigers wordt verstaan: raadsleden alsmede commissieleden, benoemd op grond van artikel... Verordening op de raadscommissies.
2. In gevallen waarin de code niet voorziet of waarbij de toepassing niet eenduidig is, vindt bespreking plaats in het fractievoorzittersoverleg.
3. De code is openbaar en door derden via internet te raadplegen.
4. De volksvertegenwoordigers ondertekenen bij het aanvaarden van hun lidmaatschap van het gemeentebestuur de "Verklaring van integriteit" die als bijlage 1 bij deze gedragscode is gevoegd.
5. Alle volksvertegenwoordigers ontvangen bij hun aantreden een exemplaar van de gedragscode.

Artikel 2. Voorkomen van belangenverstremeling

1. Een volksvertegenwoordiger levert bij aanvang van het raads- of commissielidmaatschap aan de griffier de informatie aan over de (neven)functies die hij/zij vervult. Als gaande het lidmaatschap nieuwe (neven)functies aanvaard worden of de omstandigheden met betrekking tot bestaande (neven)functies wijzigen, wordt de informatie die hierop betrekking heeft binnen één week aangeleverd bij de griffier.
2. De informatie betreft in ieder geval:
  - a. de omschrijving van de (neven)functie;
  - b. de organisatie voor wie de (neven)functie wordt verricht; en
  - c. of de (neven)functie bezoldigd of onbezoldigd is.
3. De griffier draagt zorg voor de openbaarmaking van de (neven)functies.

Artikel 3. Informatie

1. Een volksvertegenwoordiger zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij beschikt veilig wordt bewaard.
2. Een volksvertegenwoordiger maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen niet openbare informatie.

Artikel 4. Omgang met geschenken en uitnodigingen

1. Een volksvertegenwoordiger accepteert geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. Onverminderd het eerste lid kan een volksvertegenwoordiger incidentele geschenken die een geschatte waarde van ten hoogste € 50 vertegenwoordigen behouden.
3. Geschenken die een volksvertegenwoordiger uit hoofde van zijn ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50 vertegenwoordigen worden, als zij niet worden teruggestuurd, eigendom van de gemeente.
4. Geschenken worden niet op het huisadres ontvangen.
5. Deelname aan excursies en evenementen voor rekening van anderen dan de gemeente maakt een volksvertegenwoordiger binnen één week na deelname openbaar. Daarbij wordt ook openbaar gemaakt wie de kosten voor zijn rekening heeft genomen.

6. Een volksvertegenwoordiger meldt de griffier de ondernomen buitenlandse reizen voor rekening van anderen dan zichzelf of de gemeente binnen één week na terugkeer in Nederland. Hij meldt in ieder geval het doel, de bestemming en de duur van de reis en wat daarvan de kosten waren.

Artikel 5. Declaraties en het gebruik van voorzieningen van de gemeente

1. Er wordt zo min mogelijk gebruik gemaakt van declaraties; kosten dienen rechtstreeks in rekening te worden gebracht.
2. De volksvertegenwoordiger declareert geen kosten die reeds op andere wijze worden vergoed.
3. Declaraties worden afgewikkeld volgens een daartoe vastgestelde administratieve procedure. Een declaratie wordt ingediend door middel van een daartoe vastgesteld formulier. Bij het formulier wordt een betalingsbewijs gevoegd en op het formulier wordt de functionaliteit van de uitgave vermeld.
4. Gemaakte kosten worden binnen een maand gedeclareerd. Eventuele voorschotten worden voor zover mogelijk binnen een maand afgerekend.
5. De griffier is verantwoordelijk voor een deugdelijke administratieve afhandeling van declaraties.
6. In geval van twijfel omtrent een declaratie, wordt deze voorgelegd aan de burgemeester.
7. Uitgaven voor scholing en fractieondersteuning worden afgewikkeld volgens de daartoe vastgestelde procedure in de Verordening op de ambtelijk ondersteuning.
8. Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeente ten eigen bate of ten bate van derden is niet toegestaan, tenzij hier andere afspraken over gemaakt zijn.

Artikel 6. Uitvoering gedragscode

1. De griffier ziet toe op de registratie als bedoeld in de artikelen 2.1, 4.3, 4.5 en 4.6 van deze gedragscode.
2. De griffier fungeert als vertrouwenspersoon ten aanzien van aangelegenheden voortvloeiend uit deze gedragscode.
3. Jaarlijks wordt een bijeenkomst georganiseerd voor de raads- en commissieleden over het thema integriteit en de wijze waarop daar in de gemeente Renkum mee wordt omgegaan.
4. De gedragscode wordt eenmaal per twee jaar geëvalueerd in de raad en wordt zo nodig bijgesteld.

Toelichting

Algemeen

Deze toelichting maakt integraal onderdeel uit van deze gedragscode.

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. In de democratische rechtsstaat dient eenieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede)verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Zonder dat zal het vertrouwen in de democratische rechtsstaat worden ondermijnd en het draagvlak voor de naleving van de wetten en regels verdwijnen. Vertrekpunt voor de politieke ambtsdrager is dan ook de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt.

Integriteit is niet alleen een kwestie van regels, maar ziet ook op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang met burgers en organisaties, tussen politieke ambtsdragers onderling en tussen politieke ambtsdragers en medewerkers, met behoud van eigen politieke inhoud en stijl, is van groot belang.

De volksvertegenwoordiging stelt zowel voor de eigen leden als voor de dagelijkse bestuurders (voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur) een gedragscode vast. Dat is zo vastgelegd in de Gemeentewet . De gedragscode is richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Voor de twee groepen van politieke ambtsdragers (volksvertegenwoordigers en dagelijkse bestuurders) is er een afzonderlijke gedragscode. Onderhavige gedragscode heeft betrekking op de volksvertegenwoordigers: raadsleden. Veel bepalingen zijn voor de volksvertegenwoordigers en de dagelijkse bestuurders gelijk. Er zijn ook verschillen. Die hebben te maken met de staatsrechtelijke posities en met de voor hen geldende wettelijke (integriteits)regels. De gemeenteraad is een politiek orgaan. In de volksvertegenwoordigingen worden specifieke of (partij-)politieke belangen ingebracht voor het algemeen belang van de gemeente. Deze politieke ambtsdragers krijgen het mandaat van hun kiezers en de gedragscode dient de vervulling van het kiezersmandaat te ondersteunen.

Het handelen van het dagelijks bestuur en van de bestuurders staat ten dienste van de gemeente. De ambtsdragers aan wie en de organen waaraan het dagelijks bestuur is opgedragen, zijn over hun bestuurlijke handelen en over hun functioneren verantwoording schuldig aan de volksvertegenwoordigende organen. Aan het dagelijks bestuur en de bestuurders worden ook in de gedragscode bijzondere eisen gesteld om optimale openheid en controleerbaarheid mogelijk te maken.

Het rechtskarakter van de gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels. De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Zij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies. Het niet naleven van de

gedragscode heeft geen rechtsgevolgen. Sprake is van zelfbinding. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. In dit licht moeten de regels in de code worden gezien. Dat maakt de gedragscode evenwel niet vrijblijvend. De volksvertegenwoordigers kunnen daarop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en politieke gevolgen hebben.

Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. In de woorden van de schrijver C.S. Lewis gaat het om 'doing the right thing, even when no one is watching'.

Integer handelen kan alleen in een cultuur en organisatie waar ook de andere waarden van goed bestuur worden nagestreefd.

De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur¹ benoemt een aantal kernwaarden van goed openbaar bestuur. Integriteit wordt hierin in één adem genoemd met openheid. 'Openheid en integriteit': "het bestuur is open en integer en maakt duidelijk wat het daaronder verstaat." De wetgeving (en de gedragscode in aanvulling hierop) bevat diverse voorschriften inzake openheid met het oog op de integriteit.

Die voorschriften hebben betrekking op openbaarmaking van nevenfuncties en/of neveninkomsten, van geschenken, buitenlandse reizen, excursies en evenementen. De registraties in de code zijn bedoeld om de transparantie te bevorderen die belangenverstrengeling en onverantwoord en/of onjuist gebruik van publieke middelen door politieke ambtsdragers moeten tegengaan. De politieke ambtsdrager is primair zelf verantwoordelijk voor zijn integriteit en hij zal zich daar in alle openheid over moeten verantwoorden.

Artikel 2

Het betreft een uitwerking van de wettelijke verplichting om nevenfuncties openbaar te maken. De informatie wordt neergelegd in een openbaar register. Een volksvertegenwoordiger is verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van de informatie en voor de actualiteit daarvan.

Artikel 3

Het is belangrijk de juiste maatregelen te treffen om te voorkomen dat onbevoegden vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Daarbij moet in de digitale setting worden gedacht aan de beveiliging van de computer, smartphones e.d. met wachtwoorden en het niet onbeheerd achterlaten van USB-sticks met vertrouwelijke/geheime informatie.

Artikel 4

In de gedragscode is uitgangspunt dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden geaccepteerd als hiermee de onafhankelijke positie van Een volksvertegenwoordiger kan worden beïnvloed. Dat is in ieder geval aan de orde in onderhandelingsituaties.

---

¹ De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur verbindt openheid en integriteit met de kernwaarden participatie, behoorlijke contacten met burgers, doelgerichtheid en doelmatigheid, legitimiteit, lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording. Al deze kernwaarden klinken in verschillende mate door in de gedragscode. (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2009/06/23/brochure-nederlandse-code-voor-goed-openbaar-bestuur>)

Is daarvan geen sprake dan kunnen om praktische redenen incidentele kleine geschenken (met een geschatte waarde van € 50 of minder) door Een volksvertegenwoordiger worden aanvaard, echter nooit op het huisadres. Duurdere geschenken worden niet aanvaard. Zij worden teruggestuurd of eigendom van de gemeente die zorgt voor een goede bestemming van het geschenk. In een openbaar register worden opgenomen welke geschenken van meer dan € 50 de gemeente heeft aanvaard en welke bestemming daaraan is gegeven.

In lid 6 gaat het om excursies, evenementen en buitenlandse reizen die worden aanvaardt door een volksvertegenwoordiger. Excursies, evenementen en buitenlandse reizen in de hoedanigheid van lid van een politieke partij of als privépersoon vallen hier dus niet onder.

Artikel 5

Aan raadsleden worden rechtspositionele voorzieningen, vergoedingen en andere verstrekkingen geboden die een goed functioneren van de volksvertegenwoordigers mogelijk maken. Wat betreft de uitwerking van de principes van dit stelsel zou kunnen worden aangesloten bij de werkwijze in het Voorzieningenbesluit dat geldt voor ministers en staatssecretarissen:

- a. in beginsel worden voorzieningen en verstrekkingen in bruikleen ter beschikking gesteld;
- b. indien een voorziening of verstrekking niet in bruikleen ter beschikking kan worden gesteld, wordt de factuur direct ten laste van de begroting van het bestuursorgaan betaald;
- c. het vergoeden van voorzieningen en verstrekkingen achteraf door het indienen van declaraties, wordt tot een minimum beperkt;
- d. voorzieningen, verstrekkingen en declaraties worden maandelijks openbaar gemaakt op internet.

Uitgangspunt is hier dat zo weinig mogelijk uitgaven door de volksvertegenwoordiger zelf worden gedaan via zijn of haar privérekening. Geldstromen tussen de rekening van het bestuursorgaan en de persoonlijke rekening van de volksvertegenwoordiger maken een zwaardere controle op de uitgaven noodzakelijk.

Een volksvertegenwoordiger zal zich uiteraard nauwgezet moeten houden aan de regels en procedures die er met het oog hierop voor hem of haar gelden.

Stelregel is dat privégebruik van gemeentelijke voorzieningen niet is toegestaan. Wel hebben organisaties mogelijk een specifieke regeling die privégebruik van bedrijfsmiddelen reguleert, zoals privégebruik van een mobiele telefoon.

Artikel 6

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode, voor een eenduidige interpretatie daarvan en voor wijziging/aanvulling daarvan bij onduidelijkheden of leemtes.

De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen. Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke ambtsdragers, bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren.

De burgemeester krijgt de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar gemeente te bevorderen. Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille 'integriteit' duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten.

Belangrijk onderdeel is ook de preventie: ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia een plek krijgen en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking van het thema integriteit, zowel in de volksvertegenwoordiging als met het bestuur.

De burgemeester hoeft hier niet alleen voor te staan. Een daartoe aangewezen contactpersoon of vertrouwenspersoon (bijvoorbeeld de [griffier] kan hier in relatie tot de gemeenteraad eveneens een belangrijke rol in spelen. Goed denkbaar is ook dat de gemeenteraad met de burgemeester nadere afspraken maakt over de werkwijze die wordt gevolgd ingeval zich een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Dat geeft houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden.

Al deze processuele en procedurele afspraken kunnen onderdeel uitmaken van de gedragscode. De onderwerpen zijn niet uitputtend genoemd.

Bijlage 1 – Verklaring van integriteit

Integriteit houdt in dat alle ambtenaren en bestuurders, die werkzaamheden verrichten ten behoeve van de gemeente Renkum, zich ervan bewust zijn dat zij, ieder in hun eigen functie, een publieke instelling vertegenwoordigen die het algemeen belang moet behartigen. Dat vraagt van u een professionele, verantwoorde en zorgvuldige manier van werken, met aandacht voor dienstbaarheid en de vereiste vertrouwelijkheid.

Kernbegrippen van integriteit zijn: onkreukbaarheid, dienstbaarheid, professionaliteit, verantwoordelijkheid, zorgvuldigheid, vertrouwelijkheid en onafhankelijkheid.

Soms kunt u in een situatie komen waarin moeilijke keuzes gemaakt moeten worden. Situaties waarbij u zich afvraagt hoe correct te handelen. Het antwoord is niet altijd makkelijk uit een wet of regeling op te maken.

Van u wordt verwacht dat u maatwerk levert en klantvriendelijk bent terwijl aan de andere kant terughoudendheid verwacht wordt (bijvoorbeeld bij het accepteren van een cadeau als dank).

Het is lovenswaardig, dat juist raadsleden, commissieleden en (overige) steunfractieleden zich, naast hun raadslidmaatschap, commissielidmaatschap en steunfractielidmaatschap, maatschappelijk ontplooiën in bestuurswerk, vrijwilligerswerk en dergelijke. Maar er kunnen aan nevenwerkzaamheden ook risico's kleven, waardoor de geloofwaardigheid van de gemeente in het geding kan komen. Wat mag nu wél en wat mag nu niet?

Om bij zulke vragen houvast te bieden heeft uw gemeenteraad gedragsregels voor bestuurders en medewerkers vastgesteld. Om inhoud te geven aan integriteit en om te bevorderen dat iedereen daar hetzelfde onder verstaat.

Met het tekenen van deze Integriteitverklaring geeft u te kennen dat u zich bewust bent van uw bijzondere positie, dat u kennis hebt genomen van de gedragsregels van onze gemeente en dat u zich daaraan conformeert.

Moge de inhoud van deze gedragsregels u inspireren tot actief, open en integer gedrag ten behoeve van alle inwoners van de gemeente Renkum.

Aldus getekend te Oosterbeek op _____ (datum)

De heer / mevrouw .....

Geboortedatum .....

Woonachtig te .....,

.....
(handtekening)

(één door u ondertekend exemplaar is voor u zelf, één door u ondertekend exemplaar is voor de Gemeente Renkum en zal worden bewaard in uw Personeelsdossier)